Lunds universitet
SOL Nordiska språk
Kandidatuppsats, SSL K01, 15 hp
Ht 2008
Handledare: Gunlög Josefsson

Dom hade iaf sjuuukt tur me vädret… :)

- En språksociologisk jämförelse av män och kvinnors förhållningssätt till den traditionella skriftspråksnormen på resedagboken.se

Linus Österholm

Innehållsförteckning

1 Inledning ... 3
1.1 Syfte och frågeställningar ... 4
1.2 Disposition ... 4
2 Bakgrund ... 5
2.1 Teoretiska utgångspunkter ... 5
2.2 Skillnader mellan manligt och kvinnligt språk ... 6
2.3 Tidigare studier av kommunikation på internet ... 7
2.4 Traditionell skriftspråksnorm ... 8
2.5 Normer vid skrivande av blogg ... 9
3 Metod och material ... 11
3.1 Material ... 11
3.2 Urval ... 12
3.3 Metod ... 13
3.4 Undersökta kategorier ... 15
3.5 Resultatredovisning ... 18
4 Resultat av undersökningen ... 20
4.1 Stavfel och teckenfel ... 20
4.2 Textkommenterande symboler och uttryck ... 21
4.3 Informellt ordval ... 23
4.4 Uttalsstavning ... 24
4.5 Okonventionella förkortningar ... 24
4.6 Okonventionell användning av punkter ... 25
4.7 Övriga normbrott ... 27
4.8 Totala antalet normbrott ... 28
5 Avslutande diskussion ... 29
6 Sammanfattning ... 33
Källförteckning ... 34

1 Inledning

Bloggens genomslag som mediefenomen, maktfaktor och uttrycksmedel går knappast att överskatta. Att i cyberrymden skriftligt beskriva, diskutera och attackera allt från högt till lågt är uppenbarligen omåttligt populärt och allt från rockstjärnor och politiker till gymnasieelever och universitetsprofessorer använder bloggen för att beskriva sina tankar och upplevelser för omvärlden. Men hur används det svenska språket i de digitala dagböckerna och hur förhåller sig skribenterna till den traditionella skriftspråksnormen?

Språket ger oss närmast oändliga möjligheter att kommunicera specifik information på olika sätt. Varje gång vi ska prata väljer vi bland annat om vi ska svära, använda dialektala uttryck och/eller viska. På samma sätt kan vi i en skrivsituation till exempel välja mellan att använda smilisar, okonventionella förkortningar och/eller versaler. Inom språksociologin utgår man ifrån att de val vi gör styrs av situationen, men också av vem vi är eller vem vi vill vara. Med andra ord, det valda uttryckssättet speglar talarens identitet. Genus är en central del av identiteten, vilket leder till att kvinnor och män utrycker sig olika. Därför tycker jag, att det är intressant att undersöka om denna skillnad visar sig i det nya mediet bloggen. I jämförelsen anser jag det relevant att utgå ifrån språksociologins grundantagande, att det finns en koppling mellan språkbruk och identitet.

Jag kommer att undersöka olika typer av brott mot den traditionella skriftspråksnormen i blogginlägg. För att kunna urskilja skillnader i språkanvändningen som kan kopplas till genus har det varit viktigt att bloggtexterna i undersökningen behandlar likvärdiga ämnen. Med detta som utgångspunkt har jag hämtat samtliga texter från *resedagboken.se* där bloggarna berättar om sina resor.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att jämföra hur unga män och kvinnor förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen när de skriver blogginlägg på *resedagboken.se*. Jag kommer att analysera resultatet från jämförelsen utifrån att språkbruk är en del i konstruerandet av genus. Undersökningen utgår från följande frågeställningar:

- I vilken uträckning bryter män respektive kvinnor mot den traditionella skriftspråksnormen i blogginläggen på *resedagboken.se*?
- Vilka typer av skriftnormsbrott gör män respektive kvinnor?

Uppsatsen bygger på en studie av normbrott. Det är dock viktigt att poängtera att min undersökning är deskriptiv. Det innebär att även om jag räknar stavfel och informella ordval, är inte mitt syfte att vara normerande.

1.2 Disposition

I kapitel 2 kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkter att presenteras. Jag presenterar dessutom tidigare forskning kring manligt och kvinnligt språk samt studier av kommunikation på internet. Kapitel 2 avslutas med en definition av begreppen traditionell skriftspråksnorm, genre och kod.

Kapitel 3 inleds med en presentation av materialet och hur de undersökta texterna valts ut. Därefter följer en metodbeskrivning och definition av de kategorier som undersökts i arbetet. Jag avslutar kapitel 3 med att presentera och diskutera resultatredovisningen.

I kapitel 4 presenteras kategori för kategori resultatet av min undersökning. Resultatredovisningen följs av en avslutande diskussion i kapitel 5. Där försöker jag återknyta och diskutera mitt resultat både i förhållande till tidigare forskning och i förhållande uppsatsens teorietiska utgångspunkter.

I kapitel 6 sammanfattas uppsatsen.

2 Bakgrund

I det här kapitlet behandlas uppsatsens bakgrund. I delkapitel 2.1 beskriver jag uppsatsens teoretiska utgångspunkter. Tidigare konstaterade skillnader mellan manlig och kvinnligt språk beskrivs i 2.2. I delkapitel 2.3 återger jag resultaten från tidigare forskning av kommunikation på internet. Vad som menas med traditionell skriftspråksnorm i den här uppsatsen, definieras i 2.4. Jag avslutar kapitlet med en diskussion, i 2.5, av vilka skrivnormer som kan tänkas gälla vid bloggande. I diskussionen i delkapitel 2.5 utgår jag från begreppen genre och kod.

2.1 Teoretiska utgångspunkter

Min teoretiska utgångspunkt i den här uppsatsen är *språksociologisk*. Språksociologi är enligt Jan Einarsson ”studiet av språklig variation och förändring i ett socialt och kulturellt perspektiv” (Einarsson 2004:16). Det kan också ses som studier av förhållandet mellan samhälle och språk (Nordberg 2007:13). Forskningsområdet kallas även för *sociolingvistik*. Orden, språksociologi och sociolingvistik, fungerar närmast som synonymer och betydelseskillnaden är liten (Einarsson 2004:14, Nordberg 2007:13). I fortsättningen använder jag enbart språksociologi.

Språksociologiska studier utgår från Ferdinand de Saussures antagande att man för en enskild språkhandling både kan identifiera en form och ett innehåll (Einarsson 2004:24). Det vill säga, när vi talar och skriver bestämmer vi inte bara vad vi ska säga utan även hur. Vilken form som talaren väljer är starkt knutet till hur han/hon uppfattar sig själv och/eller hur man vill bli uppfattad av andra människor. Samtidigt som talarens identitet styr språkbruket påverkar individens språkbruk självbilden (Ohlsson 2007:157).

I vår kultur är möjligen den viktigaste delen av människans identitet knuten till biologiskt kön. Ett exempel som enligt Einarsson (2004:181) stärker den tesen, är att den första frågan till nyblivna föräldrar ofta är ”Blev det en pojke eller flicka?”. I den stund föräldrarna svarar på frågan skapar vi oss en bild av hur bäbisen är. Bilden bygger på en rad föreställningar om av vad som är manligt och kvinnligt. I den här uppsatsen utgår jag från att föreställningen är knuten till tid och rum (Ohlsson 2007:145). För att poängtera att manlighet och kvinnlighet är en kulturell konstruktion och inte något medfött eller statiskt används ofta begreppen *genus* och/eller *genuskonstruktion*. Med en snarlik definition används även begreppet *socialt kön*

(Ohlsson 2007:147).[1] Valet mellan begreppen verkar knutet till teori och till rådande idéströmningar vid en given tidpunkt (Edlund m.fl. 2007:27-28, Einarsson 2004:171-172). I den här uppsatsen används i fortsättningen genus, eftersom jag anser att det förtydligar undersökningens fokus på kulturella konstruktioner.

Gör du antagandet att genus är en konstruktion antar du även att någon konstruerar genus. Själva skapandet, ”att göra genus”, sker bland annat i människors samspel med varandra. Utifrån det blir studiet av språkbruk ur ett genusperspektiv särkilt intressant, eftersom det blir ett sätt att studera hur vi med språkhandlingar konstruerar manlighet och kvinnlighet (Ohlsson 2007:145,157).

2.2 Skillnader mellan manligt och kvinnligt språk

Sedan forskningen kring manligt och kvinnligt språk påbörjades på 70-talet har en rad skillnader konstaterats. Nedan beskriver jag främst resultatet av forskningen kring män och kvinnors förhållningssätt till normer, men även några andra grundläggande skillnader i mäns och kvinnors språkanvändning. Slutligen beskrivs några olika modeller som använts för att förklara skillnaderna.

När skillnader mellan män och kvinnor beskrivs kan det ge sken av att det finns två homogena grupper. Det stämmer inte, eftersom genus bara är en av variablerna som bygger upp vår identitet och de individuella skillnaderna bland män och kvinnor är stora. Exempelvis motsäger inte konstaterandet att män generellt talar med mer dialekt att det finns kvinnor som talar utpräglat dalmål.

Undersökningar gjorda i både skolmiljö och universitetsvärlden har visat att män har mer taltid än kvinnor. Dessutom riktas mer skepticism mot det som kvinnor säger (Ohlsson 2007:173-174). I privata samtal pratar däremot kvinnor mer och tar dessutom ansvar för att upprätthålla konversationen (Einarsson 2004:177). Undersökningar av elevtexter från olika stadier har visat att kvinnor är bättre på att följa skriftspråksnormen (Edlund m.fl. 2007:100).

När det gäller förhållningssätt till språknorm är tendensen tydlig. Kvinnor använder mer prestigeformer och ligger närmare normen än män i sitt tal. På frågan om hur de talar säger kvinnor att deras tal ligger närmare normen än det i realiteten gör. Även männen har en felaktig bild av sitt språkbruk och säger att de bryter mer mot språknormer än de i verkligheten gör. Det innebär att kvinnor överrapporterar prestigeformer medan män

[1] Ett exempel är *Språk och kön* (2007) av Edlund m.fl. som jag refererar till i den här uppsatsen.

underrapporterar. Detta tyder på att kvinnor strävar efter att följa normen när de talar medan män tvärtom strävar efter att bryta mot den. Män och kvinnors förhållningssätt till språknormer förklaras med att vårdat tal traditionellt förknippas med kvinnlighet. Användandet av slang, svordomar och utpräglad dialekt anses ha *omvänd prestige* vilket sammankopplats med manlighet (Einarsson 2004:173). Det innebär dock inte att kvinnor som grupp alltid till exempel talar mindre dialekt. Kvinnor anpassar nämligen i större utsträckning sitt tal till den enskilda talsituationens normer (Einarsson 2004:174). Ta till exempel män och kvinnor som flyttar till en annan ort. Kvinnor som flyttar tenderar att i högre utsträckning än män att anpassa sitt tal till dialekten på den nya orten. Men tillbaka hos vännerna i ursprungsorten tenderar kvinnorna att i större omfattning att återgå till sin gamla dialekt. Inom språksociologin kallas denna situationsanpassning för ackommodation. Det förklaras som ett resultat av talarens omedvetna vilja till integrering och igenkännande med samtalspartnern och kan ses som ett försök att få kontakt och bidra till ett trevligt samtal. Ackommodationen påverkas av maktförhållandet i kommunikationssituationen (Einarsson 2004:44).

Diskussionen kring förhållandet mellan genus och språk har främst utgått från tre grundförklaringar. Förespråkarna av den första, *bristhypotesen,* ser språket som förklaring till de ojämna maktförhållandena. Kvinnor anses ha brister i sitt språk vilket gör att de får svårt att uttrycka sig i offentliga sammanhang. Förespråkarna av den andra grundförklaringen, *dominanshypostesen,* anser tvärtom att kvinnors språk är ett resultat av mäns förtryck av kvinnor. De menar att, eftersom män dominerar i det offentliga samtalet är kvinnors enda möjlighet att få utrymme, att med sitt språkbruk bekräfta sin underlägsenhet. Det innebär att de gör sig till och är trevliga för att göra sig hörda. Anhängarna till den tredje grundförklaringen, *skillnadshypotesen,* tar ett helt annat perspektiv. Till skillnad från i de två övriga hypoteserna anses inte skillnaderna vara negativa. Att män och kvinnor talar olika är, enligt skillnadshypotesens anhängare, ett resultat av det finns kulturella skillnader mellan dem. Problem och missförstånd kan undvikas genom att vi lär oss det motsatta könets kommunikationssätt (Edlund m.fl. 2007:50).

2.3 Tidigare studier av kommunikation på internet

Att nya former för kommunikation skapar nya språkliga fenomen är varken särskilt förvånande eller speciellt för samtal över Internet. Det unika ligger snarare i det snabba och enorma genomslag SMS, chattar, e-mail, bloggar och andra nya moderna former för

konversation fått. Utvecklingen gör att idag sker, för många, förmodligen den största delen av den skriftliga kommunikationen över Internet.

Ylva Hård af Segerstad har i *Use and Adaption of Written Language to the conditions of Computer-Mediated Communication* (2002) undersökt hur språket anpassas till och används i e-post, SMS och chatt. Hon särskiljer *synkron kommunikation* där skribenten är tidsbegränsad från den *asynkrona kommunikationen* då skribenten är utan tidsbegränsning. Hon finner trots de skilda förutsättningarna belägg för bland annat användning av talspråksnära stavning, reducerade satser med avsaknad av subjekt, smilisar och okonventionell stavningar i samtliga kommunikationsformer, dock i olika utsträckning (Hård af Segerstad 2002:261). Vidare visar undersökningen tydligt hur det faktum att kommunikationen är databuren inte är den enda faktor som styr och påverkar formen på meddelandet. Hur meddelanden skrivs styrs även av ämne och mottagare. Till exempel diskuterar Hård af Segerstad om det är den informella situationen som gör att mycket e-post i undersökningen både är korta och saknar många av de drag som återfinns i traditionella brev (Hård af Segerstad 2002:263).

En annan vanlig kommunikationsform på internet är webbdiskussioner som sker i olika typer av internetforum. Lotta Collin (2005) har i avhandlingen *Variation i webbdiskussion* delvis utgått ifrån Hård af Segerstads studie. I avhandlingen undersöker Collin språklig variation i forum där diabetes diskuteras. Undersökningen visar att skribenter förhåller sig väldigt olika till den traditionella skriftspråksnormen, och antyder att yngre forumdeltagare i större utsträckning använder okonventionella språkdrag (Collin 2005: 211-212). Tesen styrks i Martin Nilssons C-uppsats *Internetforumspråk i ett åldersperspektiv* (2008). I Nilssons uppsats jämförs hur forumdeltagare i en yngre och en äldre åldersgrupp förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen. I undersökningen urskiljer Nilsson tio olika typer av normbrott och kategoriserar bland annat *slarvfel, smilisar* och *okonventionella stavningar*. Resultatet visar tydligt att foruminlägg skrivna av yngre skribenter innehåller fler okonventionella språkdrag (Nilsson 2008:29).

2.4 Traditionell skriftspråksnorm

I den här uppsatsen undersöker jag, som sagt, brott mot den traditionella skriftspråksnormen. Den består av en samling mer eller mindre uttalade regler och normer för hur vi ska eller bör skriva. En texttyp där den traditionella skriftspråksnormen följs relativt strikt är nyhetsartiklar i dagstidningar. Stilen kallas normalprosa.

Flera av de normer, som innefattas i den traditionella skriftspråksnormen, beskrivs i *Svenska skrivregler* (2000) utgiven av Svenska språknämnden och i *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (2006). Andra normer är inte lika uttalade. I förordet till *Svenska skrivregler* går att läsa att alla regler de behandlar inte är lika fasta och att vissa mer ska ses som rekommendationer. Till exempel regleras tydligt markeringen av början på en grafisk mening, medan användningen av stor bokstav i namn på statliga myndigheter snarare är en rekommendation (Svenska skrivregler 2000:11). Det är alltså inte alltid helt klart när man ska använda versaler. Samma oklarhet gäller vilka ord, uttryck och förkortningar som ska räknas som normbrott. Vid gränsfall har jag utgått från att ord, uttryck och förkortningar som inte används i normalprosa ses som brott mot den traditionella skriftspråksnormen. På *Dagens Nyheters* hemsida kan man söka på enskilda ords förekomst i tidningens artiklar, vilket ger en bra indikation på om ett ord används i normalprosa.

2.5 Normer vid skrivande av blogg

Redan efter en flyktig läsning av bloggtexterna på *resedagboken.se* är det tydligt att många texter innehåller flera brott mot den traditionella skriftspråksnormen. Centralt för hur en text utformas är vilka normer skribenten uppfattar gäller i den aktuella skrivsituationen (Hellspong och Ledin 1997:24-25). Uppenbarligen uppfattar en del skribenter det som att den traditionella skriftspråksnormen inte gäller när de bloggar. Det kan därför vara relevant att föra in genrebegreppet. Genre används för att dela in och avgränsa olika typer av texter utifrån bland annat deras form och funktion. Det är således en deskriptiv beskrivning som anger vad en viss typ av text brukar innehålla och vilken stilnivå den brukar ha. Beroende av genre är ramarna naturligtvis olika snäva, men de har gemensamt att de är skapade i ett socialt sammanhang. Vidare kan påpekas att i regel är ramarna, som avgränsar genres innehåll och stilnivå, otydligare i stadier av förändring (Hellspong och Ledin 1997:25).

Bloggen är en ny företeelse. Det är därför tveksamt om det finns några generella stildrag som återkommer i alla bloggtexter eller någon kommunikationsgemenskap mellan bloggare, vilket gör det svårt att avgränsa en bloggenre. Men vad utgår en skribent ifrån om det inte finns någon tydlig form för hur en bloggtext brukar se ut? Förmodligen har alla skribenter en mer eller mindre uttalad individuell uppfattning om hur en bloggtext brukar eller borde se ut och möjligen är bloggen en genre under framväxt. Under framväxten är det troligt att

skribenterna inspireras av andra genrer som till exempel resereportaget, kåseriet och dagbokstexten.

Ett annat sätt att beskriva hur olika texter skiljer sig från varandra är att definiera vilken *språklig kod* som används. En språklig kod är en samling normer för hur språket ska användas i en viss situation eller i en viss gemenskap. Hellspong och Ledin konkretiserar språklig kod genom att beskriva språkbruket inom reklambranschen. Där använder man sig av överdrifter, interpunktion och utrop på ett sätt som hade varit otänkbart i många andra texter (Hellspong och Ledin 1997:54-55). Vad som anses vara normbrott skiftar och är alltså beroende av den aktuella texttypens språkliga kod. Om jag hade använt en smilis i den här uppsatsen hade det varit ett tydligt normbrott medan smilisar i SMS inte är det. På samma sätt som det är svårt att avgränsa en bloggenre är det svårt att definiera en språklig kod för bloggen. Istället kan jag tänka mig att skribenterna utgår från andra texttypers norm och språkliga kod när de skriver. Troligt är att en del skribenter påverkas av koden som gäller för till exempel chatt och annan databaserad kommunikation.

3 Metod och material

Kapitlet inleds i 3.1 med en beskrivning av vad en blogg är och varför jag valde inlägg från *resedagboken.se*. Hur urvalet gått till beskrivs i 3.2. I 3.3 beskriver jag min metod och utgångspunkterna för kategorierna. De olika kategorierna presenteras sedan i 3.4. Jag avslutar kapitlet, i 3.5, med att presentera och diskutera hur det statistiska materialet kommer att läggas fram.

3.1 Material

Söker man på ”blogg” på nationalencyklopedins internetversion beskrivs fenomenet som ”en personlig och öppen dagbok på webben.”. Samma artikel uppger att webbloggen ingalunda är en ny term, men att termen ”blogg” användes först i slutet av 90-talet. Idag, hösten 2008, är Sveriges mest lästa bloggare, ”Blondinbella”, välkänd och figurerar frekvent både i tidningar och på TV. I sin blogg skildrar hon främst sitt vardagsliv. Andra bloggare diskuterar allt ifrån politik och sport till vetenskap och mode. Jämförs bloggar med vitt skilda ämnen är det svårare att urskilja vad i stilen som kan kopplas till ämne och vad i stilen som kopplas till skribentens genus. Därför krävs det texter som liknar varandra. För att kunna jämföra män och kvinnors förhållande till traditionell skriftspråksnorm i bloggtexter, ställde jag upp tre kriterier vid val av texter. Nämligen att de bloggar som undersöks behandlar likvärdiga ämnen och skribenterna har ett likvärdigt syfte. Dessutom är det viktigt att läsarna kan tänkas ha liknande motiv för sin läsning. I Lars Melin och Sven Langes *Att analysera text* (2000:22) benämns detta som den *interpersonella* dimensionen, det vill säga relationen mellan skribenten och läsaren. Melin och Lange (2000:22) menar att en förståelse för denna relation är centralt för textens form. Utifrån de tre ovangivna kriterierna lämpar sig bloggtexterna på *resedagboken.se* väl för den här uppsatsen. På *resedagboken.se* beskriver en resande allmänhet sina upplevelser för de av sina vänner och familjemedlemmar som är intresserade av att följa resan. I fortsättningen benämns *resedagboken.se* endast som *resedagboken*.

På *resedagboken* finns möjligheter att blogga om sin resa, lägga upp fotografier samt markera planerade och besökta resmål på en karta. Precis som på de flesta bloggar kan läsaren kommentera blogginläggen och dessutom uppges antalet läsare av de olika inläggen. *Resedagboken* drivs av ett reseförsäkringsföretag och enligt deras statistik har sidan drygt

tvåhundratusen medlemmar varav 60 % är kvinnor och 40 % män (Laurin 2008). Av samma statistik framgår att nästan 70 % av medlemmarna är mellan 18-30 år, cirka 3 % yngre än 18 år och resten över 30 år (Laurin 2008). Min uppfattning är att statistiken inte säger hela sanningen. Många av användarna har valt att inte uppge vare sig ålder eller kön, något som inte markeras i statistiken. Dessutom är det inte säkert att användaruppgifterna är trovärdiga. Slutligen, vilket möjligen är den största invändningen, säger statistiken inte något om hur aktiva medlemmarna är. Min bild, efter att ha samlat in bloggtexter till undersökningen, är att de kvinnliga medlemmarna är mycket mer aktiva. Min insamling av manliga texter fördröjdes därför på ett sätt som inte kan förklaras enbart med medlemsfördelningen mellan män och kvinnor. Om min bild stämmer, antyder det något intressant, nämligen att kvinnor verkar tycka det är viktigare att berätta om sina erfarenheter för familj och vänner. Om och i så fall hur det påverkar deras språkbruk när de bloggar är svårt att säga.

3.2 Urval

Till undersökningen har jag slumpmässigt valt ut tvåhundra texter. Hälften av texerna är skrivna av män och hälften av kvinnor. Längden på texterna varierar och undersökta texter är allt från 45 till 2442 ord långa. Sammantaget består de kvinnliga texterna av 44203 ord och de manliga texterna av 40659 ord.

Urvalet har utgått från en lista på *resedagbokens* startsida med länkar till de tio senaste publicerade bloggtexterna. Denna lista uppdateras kontinuerligt vilket gjort att samtliga texter kunnat hämtas därifrån. Jag har hämtat texter vid flera olika tillfällen, vilket berodde på att det tog längre tid att samla in de manliga inläggen än de kvinnliga.

De slumpmässigt utvalda texterna har varit tvungna att uppfylla tre kriterier för att kunna användas i undersökningen. För det första, av uppenbara skäl måste användaren uppge kön. Som tidigare nämnts har Martin Nilsson (2008) visat att äldre internetforumdeltagare bryter mindre mot skriftspråksnormen än yngre och det är troligt att samma förhållande råder mellan bloggskribenter i olika åldrar. Jag vill jämföra hur män och kvinnor förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen, vilket gör att så många andra variabler som möjligt bör hållas konstanta. Ålder är en av dessa variabler. Det innebär att det för det andra har jag krävt att skribenterna uppgett ålder samt varit under 30 år. För det tredje har endast en text per användare tillåtits i undersökningen.

Vid valet av texter har ingen hänsyn tagits till bloggarens geografiska eller sociala härkomst. Dessa är två viktiga variabler inom språksociologin och om dessa variabler hade beaktats skulle resultatet troligen sett annorlunda ut. Hur är omöjligt att veta. En annan faktor som påverkar språkanvändningen är om skribenten har svenska som modersmål eller andraspråk, en skillnad som inte heller har uppmärksammats vid urvalet.

Vid några tillfällen uppstod tveksamheter kring trovärdigheten i de uppgifter en del användare angett. Min utgångspunkt har varit att de uppgifter som angetts är korrekta. I vissa fall har det varit helt uppenbart att de inte stämmer. Till exempel är det vanligt med användarnamn av typen ”perolisa86”. Exemplet antyder att en man och en kvinna har en gemensam blogg där de skriver om sin resa. Själva har ”perolisa86” uppgett att de är en 22-årig man vilket troligen inte stämmer. I de fall när användarens uppgifter inte stämmer, som i exemplet, har texterna plockats bort ur undersökningen. Jag har bedömt varje enskilt fall och möjligen hade man i något fall kunnat göra annorlunda. Dock tror jag inte att det påverkat det totala resultatet i någon större utsträckning, eftersom det totala materialet är tvåhundra texter.

Uppsatsens tidsbegränsning gör att jag studerar en väldigt liten andel av alla bloggtexter.[2] Att utifrån ett så litet urval uttala sig om hur bloggande unga män och kvinnor generellt förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen är knappast möjligt. Däremot kan det fungera som en pilotundersökning som kan ge en antydan om hur det ser ut.

3.3 Metod

Syftet med uppsatsen är att jämföra hur unga män och unga kvinnor förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen när de skriver blogg. Undersökningen bygger på identifiering av de eventuella normbrott bloggskribenterna gör. Okonventionella språkdrag kan vara en följd av flera olika orsaker, till exempel skribentens slarv, okunskap och/eller strävan efter omvänd prestige. Den dimensionen blir osynlig i en jämförelse av antalet normbrott och undersökningen riskerar att bli ytlig och möjligen missvisande. Jag har därför delat in skriftnormsbrotten i olika kategorier.

Kategorisering är problematiskt. Å ena sidan kan bra och tydlig kategorisering göra resultatet mer överblickbart och öppna för fruktbara analyser. Å andra sidan riskerar otydlig eller missvisande kategorisering att dela upp resultatet och omforma materialet till en massa av svårtolkade siffror. I utarbetandet av kategorier finns det minst två vägar att gå. Antingen

[2] Bara *resedagboken* har över tvåhundratusen medlemmar.

kan man utgå från tidigare forskares variabler eller utveckla egna (Esaiasson m.fl. 2007:57). I Lotta Collins studie av variation i webbdiskussioner undersöks bland annat foruminläggens form (Collin 2005). Collin använder en indelning som utgår från språkets olika hierarkiska nivåer, det vill säga meningsnivå, ordnivå och teckennivå (Collin 2005:141). På varje hierarkisk nivå delas normbrotten in olika kategorier. Till exempel indelas normbrotten på ordnivå i okonventionell stavning samt slagfel (Collin 2005:141). I Martin Nilssons undersökning av forumspråk ur ett åldersperspektiv utgår analysen från en anpassad variant av Collins kategorisering (Nilsson 2008:9).

Även i denna undersökning kommer Collins modell att användas, men jag kommer att anpassa hennes kategorisering. Collins indelning är för detaljerad för en undersökning i liten skala vilket, i den här undersökningen, hade lett till få observationer i varje kategori. För att kunna skära ned på antalet kategorier väljer jag att delvis frångå en kategorisering strikt utifrån språkets hierarkiska nivåer. Att jag har färre kategorier kan även förklaras utifrån att min teoretiska utgångspunkt i uppsatsen är språksociologisk. Collins syfte var att undersöka variationen av språkbruk (Collin 2005:3), eftersom mitt syfte är att undersöka hur bloggskribenterna förhåller sig till skriftspråksnormen, väljer jag att låta orsaken till normbrotten delvis styra kategoriseringen. Resultatet av anpassningen blir en mer pragmatisk kategorisering som tar avstamp i dels en möjlig eller tänkt orsak till normbrottet och i dels vilken funktion normbrottet fyller. En sådan utgångspunkt kräver en tydlig definition. Det är vanskligt om ens möjligt att urskilja en bestämd orsak till ett enskilt normbrott. Min uppfattning är dock att det finns en tydlig urskiljbar skillnad i bakomliggande orsak till att en bloggare bryter mot skriftspråksnormen genom att använda en smilis, jämfört med att bryta mot den genom att stava fel. I det första fallet är det uppenbart att det är ett medvetet sätt att skapa effekt, medan orsaken till att ett stavfel uppstår är mer komplex. En orsak till stavfel kan vara att skribenten inte känner till den korrekta stavningen. En annan orsak kan vara att skribenten skriver fort och inte lägger energi på att korrekturläsa sin text, eftersom han/hon anser att några felstavade ord inte spelar någon roll. Varför det enskilda stavfelet uppstått är svårt att klargöra, men oavsett är det ett mer eller mindre omedvetet normbrott medan smilisar är ett medvetet normbrott. Med utgångspunkt i denna skillnad kan det vara givande att göra kategorisering som delvis utgår från ett orsakskriterium.

3.4 Undersökta kategorier

I undersökningen har jag gjort följande kategorisering:

- Stavfel och teckenfel
- Textkommenterande symboler och uttryck
- Informellt ordval
- Uttalsstavning
- Okonventionella förkortningar
- Okonventionell användning av punkter
- Övriga normbrott

I den första kategorin, *stavfel och teckenfel*, återfinns bland annat felstavningar, avsaknad av stor bokstav och felaktig interpunktion. Kategoriseringen utgår ifrån att en skribent som lägger liten vikt vid textens form gör fler stavfel och interpunktionsfel än en skribent som lägger vikt vid form och till exempel korrekturläser sin text. Det innebär således att fel på ord- och teckennivå hamnar i samma kategori. Till skillnad från i till exempel Nilssons undersökning görs ingen distinktion mellan slarvstavfel och andra stavfel (Nilsson 2008:9). Först och främst för att de är svåra att särskilja, dessutom hade en skribent mån om att följa normen förmodligen kunnat undvika båda varianterna genom att till exempel använda ett stavningsprogram. Exempel från den här kategorin är *special erbjudande*, *överraskling* och *sverige*. Användning av grafemen <a> istället för <å> och <ä> samt användning av <o> istället för <ö> uppfattas inte som stavfel utan som en följd av att de flesta skribenter inte haft tillgång till svenska tangentbord.

I den andra kategorin, *textkommenterande symboler och uttryck*, sorteras uttryck och teckenkombinationer vars funktion är att kommentera det skrivna. Det är alltså språkdrag från både teckennivå och ordnivå. Skribenterna använder olika visuella uttryck som kan skapas med teckenkombinationer. Ofta kan det ses som en ersättning till kroppsspråk och varierat röstläge. Det mest uppenbara exempel är olika typer av smilisar till exempel ;) och :o(. Hit räknas även för det första ord där skribenterna använder emfatisk stavning genom upprepning av samma bokstav och ord skrivna med versaler, som exempelvis i *liiiten* och *GRAVT*, för det andra ljudhärmande uttryck som *hehe* och *Mohahha,* för det tredje, okonventionell upprepning av utropstecken samt frågetecken och slutligen för det fjärde användning av

asterisker som i exempelvis **snyft** . Användningen av asterisker markerar att det är en handling skribenten utför.

I *informellt ordval*, den tredje kategorin, återfinns uttryck eller ord som skulle uppfattas som normbrytande i normalprosa. Det innebär bland annat ord från andra språk, slanguttryck, svordomar samt dialektala uttryck. Informella ordval kan ge användaren omvänd prestige och/eller sänka stilnivån på en text. I de fall där en översättning av de utländska uttrycken till svenska knappast varit möjlig har det inte tolkats som normbrott. Ofta förekommande är till exempel benämningar på platser som till exempel *Byron Bay.* Exempel på uttryck i kategorin informell ordval är *awsome* och *jevfla sketa*. I en del av de informella ordvalen är uttryck uppbyggda av mer än ett ord som till exempel *I will claim it*. Dessa räknas fortfarande som ett uttryck. Vidare kan ordets användning bryta mot normen utan att ordet i sig är anmärkningsvärt. Till exempel finns flera belägg där ordet *sjukt* används som förstärkningsord, till exempel i *helt sjukt bra*. I dessa fall kategoriseras belägget som informellt ordval. Det bör poängteras att det kan vara svårt att avgöra vad som bör räknas som informellt ordval och flera gränsfall har uppstått. Ofta räcker språkkänslan långt. I andra fall har jag utgått ifrån om en dagstidning skulle kunna använda ordet i normalprosa. För att kontrollera om ett ord används normalprosa har jag använt möjligheten att söka på förekomsten av ord i artiklar publicerade på *Dagens Nyheters* hemsida. Exempel på två återkommande ord som ligger på gränsen mellan informellt och formellt är viss användning av *massa* och *jätte* som till exempel *en massa killar* och *jättekul.* I den här undersökningen uppfattas orden som informellt ordval, eftersom de inte används i normalprosa. Oavsett hur gränsfallen hade definierats, är de en för liten del av det totala antalet informella ordval för att kunna påverka det totala resultatet nämnvärt.

I den fjärde kategorin, *uttalsstavning,* ryms ord där stavningen följer hur ordet uttalas i vårdat språk. Uttalsstavning kan vara ett sätt att göra texten mindre formell. Till skillnad från Nilssons undersökning görs ingen skillnad mellan konventionell och okonventionell uttalsstavning (Nilsson 2008:9). Vanligt förekommande varianter är *dom* istället för *de/dem*, *va* istället för *var/vad* och verb i preteritum där ändelsen saknas, alltså *börja* istället för *började.*

I *okonventionella förkortningar*, den femte kategorin, återfinns belägg där skribenten valt att förkorta ett ord eller utryck. Exempel är *iofs* istället för *i och för sig, mkt* istället för *mycket* samt *o* istället för *och*. I kategorin ingår även användning av tecken istället för ord som *&* istället för *och* samt + istället för *plus*. Det skiljer sig från Nilssons och Collins

undersökningar där tecken som ersätter ord särskiljs och placeras under teckennivå. Jag uppfattar det som att båda typerna av förkortningar beror på att skribenten vill spara tid och utrymme, vilket innebär att både varianterna kategoriseras som okonventionella förkortningar. Även i den här kategorin uppstår gränsfall. Speciellt problematiskt är förkortningarna av typen *kl* istället för *klocka*, *cm* istället för *centimeter* och *kr* istället för *kronor*. I en del sammanhang är det vedertagna förkortningar. Däremot används de inte i normalprosa vilket gör att de här definieras som okonventionella förkortningar. Användningen av gränsfallsförkortningarna är förhållandevis liten och påverkar inte det totala resultatet nämnvärt.

Till den sjätte kategorin, *okonventionell användning av punkter,* räknas belägg där skribenten skriver ut mer än en punkt i följd. Kategorin är diskutabel. Att sätta ut tre punkter i rad behöver inte vara ett normbrott och i *Svenska skrivregler* (2000) står det att tre punkter kan markera en oavslutad mening eller en paus. Stildraget ska dock användas med stor försiktighet (Svenska skrivregler 2000:142). Få av de bloggskribenter som använder tre punkter i följd använder det med försiktighet eller på ett sätt som kan återfinnas i normalprosa. Därför räknar jag här all användning av tre punkter som ett brott mot den traditionella skriftspråksnormen. Det gör att även korrekt användning kategoriseras som normbrott. Det är ingen optimal lösning, men gränsdragningen mellan korrekt och inkorrekt användning är svår och dessutom är den korrekta användningen av tre punkter marginell i förhållande till inkorrekta användningen. Möjligen hade det varit naturligare att placera in användningen av tre punkter under någon annan av kategorierna. Men eftersom normbrottet inte riktigt passar in någonstans och dessutom är så pass frekvent i materialet att det markant påverkat den kategori den hamnat under, blir lösningen istället att definiera en egen kategori för okonventionell användning av punkter. Exempel från den här kategorin är *och rusade ner till beachen… Fantastiskt!* och *som spårade….* :).

Den sjunde och sista kategorin kallas *övriga normbrott*. I den kategorin placeras olika typer av normbrott vars förekomst inte varit tillräckligt stor för att det ska motivera en egen grupp. Här placeras således belägg från både meningsnivå, ordnivå och teckennivå. Till exempel kategoriseras subjektslösa meningar in här. Det är ett brott mot den traditionella skriftspråksnormen som uppmärksammats i tidigare forskning (Hård af Segerstad 2002:261), men som inte har tillräckligt med belägg i mina bloggtexter för att motivera en egen kategori. Subjektslösa meningar kan inte heller rimligtvis indelas i någon av de andra kategorierna. Exempel på det är *Gick ratt soft fram till gransen* och *Blev upplockade tidigt på Fre*

morgonen.[3] Ett annat normbrott som placeras under övrigt är när skribenten tycks att ha glömt ett ord. Ett exempel är (möjligt glömt ord inom parantes) *Jag vet att alla som var (här) inte är lika förtjusta i staden*.

Uppdelningen i kategorier kan ge sken av vattentäta skott mellan de olika typerna av belägg. I verkligheten har det uppstått ett flertal gränsfall. Bland annat skrivs ofta slanguttryck med endast versaler, som i exempelvis *JIPPIE*, vilket gör att det finns anledning att kategorisera normbrottet både i informellt ordval samt bland textkommenterande symboler och uttryck. Det finns ingen enkel lösning på problemtiken istället krävs enskild värdering i varje fall. Det aktuella normbrottet kategoriserades som textkommenterade symboler och uttryck.

Ett annat gränsfall har uppstått när skribenter till exempel använt *va* istället för *var*. Å ena sidan kan normbrottet uppfattas som ett stavfel, skribenten har helt enkelt glömt en bokstav. Å andra sidan kan normbrottet tolkas som ett resultat av uttalsstavning. Orsaken till att den enskilda skribenten använt *va* kan omöjligen klargöras. I den här undersökningen har de konsekvent kategoriserats som uttalsstavning, eftersom jag uppfattar uttalsstavning som den troligaste förklaringen till normbrottet. Det kan naturligtvis varit fel i vissa fall.

3.5 Resultatredovisning

Redovisning av ett statistiskt material kan vara problematisk. Risken finns att det endast blir en mängd abstrakta siffror, vilket gör det svårt att få en bild av verkligheten som undersökts. För att jämföra texter med olika längd krävs att antalet normbrott ställs i förhållande till antalet ord. Ett sätt, som används i till exempel Martin Nilssons undersökning är att presentera andelen normbrott. I en text med 500 ord som innehåller 7 informella ordval innebär det att 1,4 % av orden är informella ordval. Jag tycker att resultat blir abstrakt och svårförstått när det presenteras i andelen normbrott och kommer istället att redovisa normbrottens frekvens, det vill säga hur många ord det, i genomsnitt, går på varje normbrott. Det innebär att en text med 500 ord som innehåller 7 informella ordval har ett informellt ordval per 71,5 ord.

Även om antalet normbrott ställs mot antal ord när man ska jämföra hur män och kvinnor förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen, går det inte att utesluta att resultatet i stor utsträckning påverkas av enskilda texter. Det kan ställa till problem. För att undvika en

[3] Observera att exempelmeningarna innehåller även andra normbrott än subjektslöshet. Dessa har räknats in i respektive kategori. Till exempel *soft* är ett informellt ordval.

sådan snedvridning av resultatet har jag även ställt normbrottsfrekvensen i de enskilda texterna mot varandra.

Utifrån diskussionen om redovisningen av det statistiska materialet kommer kvinnor och mäns normbrott i de olika kategorierna redovisas i två jämförelser. I den ena jämförelsen ställs den genomsnittliga normbrottsfrekvensen för de olika kategorierna i alla texter skrivna av kvinnor mot den genomsnittliga frekvensen i texter skrivna av män. I den andra jämförelsen kommer jag att ställa de enskilda texternas normbrottsfrekvens i varje kategori mot varandra. Jämförelsen av de enskilda texternas normbrottfrekvens kommer att redovisas i fyra delresultat. I det första delresultatet redovisas hur många av texterna med normbrott i högre frekvens än genomsnittet som är skrivna av kvinnor respektive män och i det andra hur många av texterna med normbrott i lägre frekvens än genomsnittet som är skrivna av kvinnor respektive män. I det tredje delresultatet redovisar jag hur könsfördelningen är mellan skribenterna till de tjugo texter med högst frekvens av normbrott, och i det fjärde hur könsfördelningen är mellan skribenterna till de tjugo texter med lägst frekvens av normbrott. För att visa hur normbrotten kan användas av skribenterna ges exempel under varje kategori. För att förtydliga är i vissa fall språkdrag som ska exemplifieras understrukna. Avslutningsvis kommer även resultatet av sammanlagda antalet normbrott presenteras.

4 Resultat av undersökningen

I följande kapitel redovisar jag resultatet av undersökningen av bloggtexter från *resedagboken*. Resultatet presenteras kategori för kategori. I 4.1 presenteras resultatet i kategorin stavfel och teckenfel, i 4.2 resultatet i kategorin textkommenterande symboler och uttryck. Resultatet i kategorin informella ordval presenteras i 4.3 och i 4.4 presenterar jag resultatet i kategorin uttalsstavning. Resultatet i kategorin i okonventionella förkortningar presenteras i 4.5. I 4.6 presenteras resultatet i kategorin okonventionell användning av punkter. Resultatet i kategorin övriga normbrott presenteras i 4.7. Resultatdelen avslutas med en presentation av statistiken för det totala antalet normbrott i 4.8.

Vid läsning av resultatdelen bör läsaren ha i åtanke en iakttagelse som är generell för alla kategorier. Skillnaderna mellan de olika texterna är stor. I det blogginlägg med normbrott mest frekvent är det knappt tre ord mellan varje brott, medan i inlägget med lägst frekvens går det över hundra ord på varje normbrott.

4.1 Stavfel och teckenfel

I det undersökta materialet gör skribenterna en mängd olika stavfel och teckenfel. Normbrotten kan bero på att skribenterna inte känner till stavningen, har bråttom och/eller inte anser det viktigt att stava korrekt. Till exempel använder en del skribenter inte alltid versaler som normen föreskriver. Det är exempelvis vanligt att skribenter inte använder versal initialt i meningar, som i till exempel *vi tog en ölrund*. Det är dessutom är vanligt med stavfel som *snacked*, särskrivningar som till exempel *choklad kaka* och felaktig styckemarkering.

Tabell 1. Genomsnittlig stav- och teckensfelsfrekvens.

	Ord per stavfel och teckenfel
Kvinnor	32,5
Män	26,7
Totalt	29,3

I tabell 1 visas att män i något högre utsträckning begår teckenfel och stavfel. Skillnaden är dock marginell och resultatet tyder på att det inte är någon skillnad i hur kvinnor och män förhåller sig till bland annat stavningsnormen och användningen av versaler.

Tabell 2. Spridning av de enskilda texternas frekvens av stav- och teckenfel.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med stav- och teckenfel mer frekvent än genomsnittet	31	39	70
Antal texter med stav- och teckenfel mindre frekvent än genomsnittet	69	61	130
Texter med mest frekvent stav- och teckenfel	9	11	20
Texter med minst frekvent stav- och teckenfel	11	9	20

Jämförelsen av de enskilda texterna i tabell 2 visar att nästan lika många män och kvinnor har skrivit texter med förhållandevis hög frekvens respektive förhållandevis låg frekvens stav- och teckenfel. Det tyder också på att förhållningssättet till exempelvis stavningsnormer inte kan kopplas till genus.

4.2 Textkommenterande symboler och uttryck

I det undersökta materialet återfinns en mängd olika sätt att med symboler och uttryck kommentera den övriga texten. Smilisar kan användas för att visa att föregående stycke eller mening ska tolkas till exempel glatt eller ironiskt. Det kan också tolkas som ett uttryck för skribentens känslostämning. Exempel är *Ja gissa vädret? Som vanligt här i Cairns*:) eller *Ja ni ser som jag får slita*;). Uttryck som visar att skribenten skrattar kan också visa skribentens inställning. Ibland inleds meningen med uttrycket som i *heheh han fick ett annat smek namn utav mig o Anna*. I andra fall så kommer skrattuttrycket i slutet av meningen som i *Ja, ja va kan man säga….. hehehe*. Om det är någon skillnad i funktion mellan att placera skrattuttrycket före efter eller efter meningen är oklart. Att skriva ord med endast versaler eller upprepa samma bokstav kan vara ett sätt att understryka och/eller förstärka det skrivna. Som i till exempel *Säger bara en sak – WOW!!!* eller *jag vet att du lärt mig att ALLTID kolla fickorna först* eller *har haft våran första fridag heeelt utan planer*. Användningen av flera utropstecken verkar också vara ett sätt att understryka och/eller förstärka. Ett exempel är *Tack Åsa för blomman!!!*. Okonventionell användning av frågetecken i till exempel *vad ska jag göra helt själv??* tycks understryka att skribenten står frågande.

Tabell 3. Genomsmittlig användning av textkommenterade symboler och uttryck.

	Ord per textkommenterande symboler och uttryck
Kvinnor	67,0
Män	111,2
Totalt	83,6

I det undersökta materialet är det en klar skillnad mellan hur kvinnor och män använder sig textkommenterande symboler och uttryck, vilket tabell 3 visar. Kvinnor använder betydligt oftare textkommenterande symboler och uttryck. Det antyder således att det finns en koppling mellan användningen av till exempel smilisar och genus.

Tabell 4. Spridning av de enskilda texternas frekvens av textkommenterande symboler och uttryck.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med textkommenterande symboler och uttryck mer frekvent än genomsnittet	44	27	71
Antal texter med textkommenterande symboler och uttryck mindre frekvent än genomsnittet	56	73	129
Texter med mest frekvent användning av textkommenterande symboler och uttryck	16	4	20
Texter utan textkommenterande symboler och uttryck	14	27	41

Jämförelsen av de enskilda texterna, som redovisas i tabell 4, tyder inte på att enskilda skribenters användning snedvrider den genomsnittliga frekvensen. Eftersom kvinnor är klart överrepresenterade i gruppen som oftare än genomsnittet använder symboler och uttryck, styrks antydan om att kvinnor i större utsträckning använder textkommenterande symboler och uttryck. Dessutom är en majoritet av de tjugo texter som oftast använder textkommenterande symboler och uttryck skrivna av kvinnor. Resultatet pekar således mot att det finns en koppling mellan genus och användningen av textkommenterande symboler och uttryck.

4.3 Informellt ordval

Informellt ordval används på en rad olika sätt i de undersökta bloggtexterna. Svordomar anses ge omvänd prestige och kan användas som förstärkningsord. Exempel på det är *Men också jävligt arg att hon inte åkte med*. Uttryck på andra språk än svenska kan användas för att skapa effekt som till exempel i *Emergency landing med luftballong*….. I andra fall verkar det som uttrycket används för att skribenten är vana vid dem. Som i exempelvis *Tidigare idag har vi varit och bokat en trip* eller *10 minuter till dagis med tram*. Informellt ordval kan även användas som hälsning exempel på det är *tjollahopp!* och *Peace out!*.

Tabell 5. Genomsnittlig frekvens av informella ordval.

	Ord per informellt ordval
Kvinnor	53,7
Män	41,4
Totalt	46,7

Tabell 5 visar att de manliga bloggskribenterna har något tätare mellan sina informella ordval än de kvinnliga bloggskribenterna. Skillnaden är liten, vilket gör det svårt att dra några slutsatser från resultatet.

Tabell 6. Spridning av de enskilda texternas frekvens av informella ordval.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med informella ordval mer frekvent än genomsnittet	31	44	75
Antal texter med informella ordval mindre frekvent än genomsnittet	69	56	125
Texter med mest frekvent användning av informella ordval	5	15	20
Texter med minst frekvent användning av informella ordval	12	8	20

Männen är överrepresenterade i gruppen av texter med högst frekvens av informella ordval, vilket visas i tabell 6. Det är dessutom fler män än kvinnor som mer frekvent än genomsnittet använder informella ordval. I kombination med att den genomsnittliga frekvensen av informella ordval är högre i texter skrivna av män, ger det en antydan om att det finns en koppling mellan genus och informella ordval.

4.4 Uttalsstavning

Uttalsstavning kan vara ett sätt att göra text mindre formell och mer talspråklig som i *Jag antar att dom vill smälta* in. I andra fall kan uttalsstavningen vara ett sätt att spara tid och utrymme som i till exempel *Lite tråkigt va det att lämna detta underbara*.

Tabell 7. Genomsnittlig frekvens av uttalsstavning.

	Ord per uttalsstavning
Kvinnor	76,3
Män	84,3
Totalt	80,1

Den genomsnittliga frekvensen av uttalsstavning, som redovisas i tabell 7, tyder på att kvinnor i något högre utsträckning uttalsstavar ord. Även här är skillnaden i användningen för liten för att kunna göra några kopplingar mellan uttalsstavning och genus.

Tabell 8 Spridning av de enskilda texternas frekvens av uttalsstavning.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med uttalsstavning mer frekvent än genomsnittet	37	34	71
Antal texter med uttalsstavning mindre frekvent än genomsnittet	63	66	129
Texter med mest frekvent användning av uttalsstavning	11	9	20
Texter utan uttalsstavade ord	14	19	33

Det är ungefär lika många män och kvinnor som uttalsstavar mer frekvent än genomsnittet, vilket visas i tabell 8. I den grupp av tjugo bloggskribenter som har tätast mellan de uttalsstavade orden är fördelningen mellan män och kvinnor jämn. Visserligen är det något fler män än kvinnor som inte alls uttalsstavar ord, men skillnaden är inte tillräckligt stor för att jag ska kunna dra några slutsatser.

4.5 Okonventionella förkortningar

Syftet med såväl konventionella som okonventionella förkortningar är först och främst att spara tid och utrymme. Exempel på det är *o* istället för *och*, *iofs* istället för *i och för sig* samt

mkt istället för *mycket*. I materialet finns även exempel där förkortningar närmast kan ses som en del av ett gruppspråk. I likhet med andra förkortningar sparar de utrymme, men dessutom visar skribenten att han/hon behärskar gruppspråket. Exempel på det är när en man i sin beskrivning av ett besök på en datamässa skriver *Jag spelade lite D3, SC3 och WotLK igen* :P.

Tabell 9. Genomsnittlig frekvens av okonventionella förkortningar.

	Ord per okonventionella förkortningar
Kvinnor	98,0
Män	115,9
Totalt	106,2

Statistiken över den genomsnittliga frekvensen av okonventionella förkortningar, som redovisas i tabell 9, visar att kvinnor i större utsträckning än män använder okonventionella förkortningar. Skillnaden är liten vilket gör det svårt att dra några slutsatser.

Tabell 10. Spridning av de enskilda texternas frekvens av okonventionella förkortningar.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med okonventionella förkortningar mer frekvent än genomsnittet	37	35	72
Antal texter med okonventionella förkortningar mindre frekvent än genomsnittet	63	65	128
Texter med mest frekvent användning av okonventionella förkortningar	11	9	20
Texter utan okonventionella förkortningar	22	25	47

I samtliga av de fyra jämförelserna i tabell 10 är det en jämn fördelning mellan manliga och kvinnliga skribenter. I kombination med att det är liten skillnad mellan män och kvinnor i den genomsnittliga användningen, är det svårt att dra några slutsatser mellan genus och användandet av okonventionella förkortningar.

4.6 Okonventionell användning av punkter

Okonventionell användning av punkter kan vara ett sätt att lämna det skrivna något öppet eller outsagt. Med andra ord kan det betyda att det finns något mer att berätta än det som explicit

skrivs ut som i till exempel *Tänker på er därhemma!! Fast inte för mycket…* eller *Vi ska ha en fortsattning på Bali…*. I andra fall verkar meningen avslutad och det okonventionella användandet av punkter verkar att ha ersatt vanlig punkt. Exempel på det är *Sedan Pajade en fena på braedan saklart… Sa da kostade det 50 spaenn fan också… Sedan sa inte nog med det sa gnaellda vakterna på stranden att jag surfade i en simzon… och da kostade det 30 kronor till… Inget bra alls…*.

Tabell 11. Genomsnittlig frekvens av okonventionell användning av punkter.

	Ord per okonventionell användning av punkter
Kvinnor	96,6
Män	123,1
Totalt	108,3

Det undersökta materialet visar att kvinnor i något större utsträckning använder okonventionell användning av punkter, vilket visas i tabell 11. Det finns en skillnad i användningen, men den är liten och man får vara försiktig med att dra några långtgående slutsatser.

Tabell 12. Spridning av de enskilda texternas frekvens av okonventionell användning av punkter.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med okonventionell användning av punkter mer frekvent än genomsnittet	30	28	58
Antal texter med okonventionell användning av punkter mindre frekvent än genomsnittet	70	72	142
Texter med mest frekvent användning av okonventionella punkter	11	9	20
Texter utan okonventionell användning av punkter	30	47	77

I tre av de fyra jämförelserna i tabell 12 är fördelningen mellan manliga och kvinnliga skribenter nästan jämn, vilket visas i tabell 12. Däremot är det klart fler män som inte skriver ut okonventionell användning punkter. Tillsammans med skillnaderna i den genomsnittliga frekvensen antyds att det möjligen finns en koppling mellan genus och okonventionell användning av punkter, men sambandet är osäkert.

4.7 Övriga normbrott

Subjektslösa meningar är det vanligaste normbrottet bland de som indelats i kategorin övriga normbrott. Det kan vara ett resultat av att skribenten uppfattar subjektet som underförstått, och därför tycker det är onödigt att sätta ut som i till exempel *Traffade en hotellagare fran Singapore som berattade om Laos* eller *Var helt slut nar jag kom fram*. Subjektslösa meningar är ett stildrag som möjligen kan kopplas till dagboksgenren, vilket är en genre som skribenterna på *resedagboken* kan vara inspirerad av. I andra fall har skribenterna utelämnat både finit verb och subjekt som i *en helt annan miljo där*. I materialet återfinns dessutom satser där ordföljd, utelämnade ord och/eller ordval gör satsen något svårförstådd. Det kan bero på att skribenten skrivit snabbt och inte korrekturläst texten. Exempel på svårförstådda satser är *den narmsta veckan nu kommer o vara full fart…* eller *Imorgon bar de av mot en av resans huvud mal koh lipe ligger i sodra thailand nastan vid gransen till malaysia ingen tele mottagning dar elen som finns kommer fran el verk checkt varre !*.

Tabell 13. Genomsnittlig frekvens av övriga normbrott.

	Ord per övriga normbrott
Kvinnor	128,6
Män	139,0
Totalt	133,6

I tabell 13 visas att i texterna skrivna av kvinnor finns en något högre genomsnittlig frekvens av övriga normbrott än det finns i texterna skrivna av män. Skillnaden är dock liten. I kombination med att i övriga normbrott kategoriseras en rad olika varianter av normbrott, är det svårt att dra några slutsatser utifrån resultatet.

Tabell 14. Spridning av de enskilda texternas frekvens av övriga normbrott.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med övriga normbrott mer frekvent än genomsnittet	29	31	60
Antal texter med övriga normbrott mindre frekvent än genomsnittet	71	69	140
Texter med mest frekvent användning av övriga normbrott	11	9	20
Texter utan övriga normbrott	30	33	63

I samtliga av de fyra jämförelserna i tabell 14 är fördelningen mellan manliga och kvinnliga skribenter jämn.

4.8 Totala antalet normbrott

I materialet, vilket visats ovan, finns en stor mängd olika varianter av normbrott. Här redovisas det totala antalet.

Tabell 15. Genomsnittlig normbrottsfrekvens.

Grupp	Ord per normbrott
Kvinnor	9,5
Män	9,4
Totalt	9,4

Skillnaden i normbrottsfrekvens mellan manliga och kvinnliga texter, som redovisas i tabell 15, är marginell.

Tabell 16. Spridning av de enskilda texternas frekvens av normbrott.

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal texter med normbrott mer frekvent än genomsnittet	40	40	80
Antal texter med normbrott mindre frekvent än genomsnittet	60	60	120
Texter med mest frekvent användning av normbrott	8	12	20
Texter med minst frekvent användning av normbrott	7	13	20

Jämförelsen av de enskilda texternas normbrottsfrekvens, som redovisas i tabell 16, visar något intressant. Män är överrepresenterade både i gruppen med texter med mest frekventa normbrott och i gruppen med texter minst frekventa normbrott. Det tyder möjligen på att de manliga bloggskribenterna har ett mer drastiskt eller tydligt förhållningssätt till de traditionella skriftspråksnormerna när de bloggar. Antingen följer de normerna fullt ut eller så följer de dem inte alls. De kvinnliga bloggskribenterna däremot väljer i större utsträckning en medelväg mellan de två ytterligheterna.

5 Avslutande diskussion

Syftet med den här uppsatsen var att undersöka om det finns någon skillnad mellan hur kvinnor och män förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen när de bloggar. Jämför man skribenternas totala antal normbrott visar materialet ingen större skillnad mellan män och kvinnors förhållningssätt. Det är intressant. Naturligtvis skulle det kunna förklaras med att det inte finns någon koppling mellan genus och bloggskrivande, men det verkar osannolikt. Varför skulle bloggskrivandet vara könlöst när så få andra sociala aktiviteter är det? Jag tror att en möjlig förklaring till den lilla skillnaden mellan män och kvinnors totala antal normbrott är att två tendenser påverkar resultatet i motsatta riktningar. Å ena sidan visar tidigare forskning att män i större utsträckning än kvinnor tenderar att bryta mot språknormer då det ger omvänd prestige (Einarsson 2004:173). Å andra sidan tenderar kvinnor i högre utsträckning anpassa sitt språk efter den enskilda situationens språknorm (Einarsson 2004:174). Jag antar att bloggskrivandet är en genre under framväxt, inom vilken en ny kod, med ett friare förhållningssätt till den traditionella skriftspråksnormen, håller på att ta form. Det borde, menar jag, innebära att kvinnor utifrån tidigare forskning i större utsträckning än män anpassar sitt språk till den nya genrens språknormer och ökar antalet brott mot den traditionella skriftspråksnormen. Anpassningen leder dock inte till att kvinnor gör fler brott mot den traditionella skriftspråksnormen än män när de bloggar. Något jag anser bero på att män i utgångsläget har fler brott normbrott i sitt språk. Kvinnornas språkanpassning leder därför bara till att den tidigare skillnaden i förhållningsätt till språknormen jämnas ut.

Jag har undersökt normbrotten i ett relativt litet material och får vara försiktig med att dra för långtgående slutsatser. Det är därför viktigt att påpeka att min tes är en tolkning som är svår att bevisa utan utförligare undersökningar. Jag menar dock att min tes, att två tendenser påverkar resultatet i motsatt riktning, styrks när resultatet i kategorin textkommenterade symboler och uttryck analyseras. Textkommenterande symboler och uttryck är förmodligen det normbrott som tydligast kan kopplas till just kommunikation på internet. Anpassning av språket till skrivsituationen på internet borde, enligt mig, innebära en större användning av till exempel smilisar. I mitt material använder kvinnor frekventare textkommenterande symboler och uttryck, vilket jag menar styrker min tes.

Kan det finnas fler anledningar till att kvinnor använder fler textkommenterande symboler och uttryck? Utan att motsäga att användandet av textkommenterande symboler och uttryck är resultatet av anpassning till en specifik skrivsituation tror jag att det finns fler förklaringar.

Jag utgår ifrån att språkbruket påverkas av vår identitet, och att resultatet i kategorin textkommenterande symboler och uttryck kan kopplas till vår kulturs konstruktion av kvinnlighet (Ohlsson 2007:157). Definitionen av kategorin är att funktionen för textkommenterande symboler och uttryck är att kommentera det skrivna. Smilisar kan vara ett sätt att visa känslor när man är begränsad av tangentbordets tecken. Materialet tyder då på att kvinnor i större utsträckning än män vill uppfattas som känslosamma när de bloggar och en del av ”att göra” kvinnligt genus är att visa sig känslosam. Jag får även intrycket att de textkommenterande symbolerna och uttrycken är ett sätt att vara trevlig och gullig. Återkommande leende gubbar och ett ständigt skrattande ger onekligen intrycket av en skribent som vill framställa sig som just trevlig och gullig. Iden om att det är positivt för kvinnor att vara känslosamma, trevliga och gulliga är inget nytt. Snarare är det en central del av vår kulturs genuskonstruktion, en konstruktion som verkar styra vår användning av textkommenterande symboler och uttryck.

I materialet använder män i något högre utsträckning informella ord. Det är inget förvånande och i linje med tidigare forskning som visat att för män är det snarast norm att bryta mot normer. I konstruktionen av manlighet anses det nämligen positivt att vara stark och självständig och en del av att konstruera sig som man kan vara att visa att du vågar bryta mot normer och auktoriteter (Einarsson 2004:173). Ett sätt att göra detta kan vara att använda informella ordval. De är väl lämpade då användningen av slang och svordomar ger omvänd prestige.

Bloggtexterna är väldigt olika utformade, vilket tyder på att skribenterna har väldigt olika inställning till hur ett blogginlägg borde se ut och vilken språklig kod som ska gälla. Totalt sett, som sagt, gör män och kvinnor i genomsnitt exakt lika många normbrott. Jämförs istället de enskilda texterna verkar det som män tydligare väljer att antingen följa eller bryta mot den traditionella skriftspråksnormen. Manliga skribenter är nämligen överrepresenterade i både gruppen med mest frekvent normbrott och minst frekvent normbrott. Vad det beror är svårt att veta. Möjligen finns förklaringen i någon av de andra språksociologiska variablerna, till exempel vilken klasstillhörighet skribenterna har.

Undantaget resultatet i de två kategorierna textkommenterande symboler och uttryck och informellt ordval, skiljer sig män och kvinnors användning av de olika normbrotten lite eller inte alls. Den lilla skillnaden i flera av kategorierna kan möjligen delvis förklaras med att kvinnors anpassning till den framväxande bloggenren gör att de ökar sina normbrott. En annan förklaring är att kategorierna inte kan kopplas till genus. Men resultatet skulle också

kunna bero på att definitionen av kategorierna varit för vaga och breda. Uppdelning i kategorier är alltid en balansgång. För att kunna dra några slutsatser krävs att man generaliserar och bortser från vissa skillnader mellan olika normbrott. Samtidigt finns risken att generaliseringarna slätar över skillnaderna och försvårar för en analys. Ytterst blir antalet kategorier en fråga om tid. För att inte få ett resultat med enstaka normbrott i varje kategori krävs att man samtidigt som antalet kategorier utökas, undersöker ett större material. Utifrån den tid jag haft till förfogande hade knappast fler kategorier varit möjliga i min undersökning.

I forskningsbakgrunden återges tre grundförklaringar bristhypotesen, dominanshypotesen och skillnadshypotesen. Utifrån dessa hypoteser diskuteras ofta förhållandet mellan genus och språk (Edlund m.fl. 2007:50). Både bristhypotesen och dominanshypotesen värderar mäns och kvinnors språkanvändning. Den här uppsatsen är inte normerande, men det kan trots det vara intressant att försöka resonera kring hur anhängare till de olika hypoteserna hade analyserat mitt resultat.

Analyseras resultatet utifrån bristhypotesen skulle de kvinnliga skribenternas uttryck av känslor setts som ett problem, eftersom känsloyttringar snarare tillhör det privata språket. Vill du höras utanför den privata sfären krävs att du behärskar det offentliga språket.

Väljer man att istället förklara språkskillnaderna utifrån dominanshypotesen vänds perspektivet. Som förtryckt har du inte råd att bryta mot normer och sticka ut. De kvinnliga bloggskribenternas känslouttryck och anpassning av språket tolkas därför som deras enda möjlighet att göra sig hörda.

Utifrån skillnadshypotesen blir diskussionen en helt annan. Skillnaderna i bloggtexterna skulle snarast ses som ett bevis för, och resultat av, att det är skillnader mellan kvinnor och män, men med kunskap om manligt och kvinnligt språk kan skillnaderna överbryggas. I arbetet för underlätta kommunikationen mellan könen hade min undersökning kunnat användas som utgångspunkt.

Avslutningsvis bör återigen påpekas att den här uppsatsen främst ska ses som en pilotundersökning. Resultatet pekar då på tre saker. Det vore intressant att vidare studera om män och kvinnor förhåller sig olika till de nya genrer som uppkommer på internet. Dessutom har jag påvisat att det verkar som om män och kvinnor delvis förhåller sig olika till den traditionella skriftspråksnormen när de skriver blogg. Framförallt verkar det som textkommenterade symboler och uttryck används i olika utsträckning. Oavsett de skillnader mellan kvinnor och mäns förhållningssätt till traditionell skriftspråksnorm som jag påvisat är möjligen mitt tydligaste resultat att språkanvändningen på resedagboken är något individuellt.

Möjligen hade fler mönster framkommit om fler språksociologiska variabler analyserats. Framförallt hade det varit intressant att undersöka hur klasstillhörighet påverkar bloggskribenternas språk, något som inte var genomförbart i den här uppsatsen.

6 Sammanfattning

”Dom hade iaf sjuuukt tur me vädret… :)” är en språksociologisk jämförelse av hur män och kvinnor förhåller sig till den traditionella skriftspråksnormen när de bloggar. Bloggskribenternas språkbruk tolkas utifrån att det är både en del i konstruerandet och en del av konstruktionen av manlighet och kvinnlighet.

Materialet består av två hundra blogginlägg från *resedagboken.se*. Materialet antyder tre tendenser. Den första tendensen är att totalt sett bryter män och kvinnor lika ofta mot den traditionella skriftspråksnormen. Jag menar att det är en följd av två språkliga faktorer som påverkar resultatet i motsatta riktningar. Kvinnors anpassning till den framväxande bloggenren ökar deras normbrott, medan männens normbrott snarare kan förklaras med att det ger omvänd prestige.

De olika normbrotten har delats upp i kategorier grundade på troliga bakomliggande orsaker. I jämförelsen mellan hur män och kvinnor använder normbrotten i de olika kategorierna blottläggs den andra tendensen. Mitt resultat visar då att kvinnor klart oftare än män använder sig av textkommenterade symboler och uttryck, det vill säga smilisar och andra teckenkombinationer som ersätter till exempel kroppsspråk. Jag förklarar det med att till exempel smilisar är ett sätt att uttrycka känslor. Att vara känslosam är något som traditionellt förknippas med den kulturella konstruktionen av kvinnlighet.

Den tredje tendensen är att förhållningssättet till de traditionella skriftspråksnormerna skiljer sig väldigt mycket mellan olika skribenter. Möjligen hade mönstren blivit tydligare om jag även hade tagit hänsyn till skribenternas klasstillhörighet.

Källförteckning

Primära källor

Blogginlägg hämtade 16/10-08, 29/10-08, 30/10-08, 6/11-08, 7/11-08, 10/11-08 från: http://www.resedagboken.se

Litteratur

Collin, Lotta 2005, *Variation i webbdiskussion – En fallstudie av kontext, funktion och form i diskussionsforum om diabetes,* Åbo: Åbo akademis förlag.

Edlund, Ann-Catrine, Erson, Eva, Milles, Karin 2007: *Språk och kön,* Stockholm: Nordstedts akademiska förlag.

Einarsson, Jan 2004: *Språksociologi,* Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena 2007: *Metodpraktikan,* Stockholm: Nordstedts juridik.

Hård af Segerstad, Ylva, 2002: *Use and Adaption of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication,* Göteborg: Department of Linguistics, Göteborgs Universitet.

Laurin, Laurin <christofer.laurin@europeiska.se>, personligt meddelande *Sv: Kontaktformulär Resedagboken,* 27.10.2008.

Melin, Lars, Lange, Sven 2000, *Att analysera text: stilanalys med exempel,* Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedins internetversion, artikeln *Blogg*, 2.11.2008.

Nilsson, Martin 2008: *Internetforumspråk i åldersperspektiv,* C-uppsats, Lunds Universitet.

Nordberg, Bengt, *Vad är sociolingvistik* i: Sundgren, Eva (red.) 2007: *Sociolingvistik*, Stockholm: Liber.

Ohlsson, Maria 2008: *Språk och genus* i: Sundgren, Eva (red.) 2007: *Sociolingvistik*, Stockholm: Liber.

Svenska skrivregler 2000, Stockholm: Liber.